

**Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение Детский сад
«Кэрэчээнэ» общеразвивающего вида с. Харыялах Оленекского эвенкийского
национального района Республики Саха (Якутия)**

Интегрированной дьарыктаныы

Тиэмэтэ: Таба – олхпут аргыһа

Уобаластара:

(познание, коммуникация, музыка, художественное творчество) конспега.

Иитээччи: Сергеева Светлана Семеновна - I категориялаах «Кэрэчээнэ» оҕо саадын музыкальной салайааччыта.

Бөлөҕө: Улахан бөлөх оҕолоро

Тиэмэтэ: «Таба-олохпут аргыһа»

Сыала: Патриотическай тыыңца иитии. Эбэңки норуотугар таба сүрүн баай буоларын оҕоҕо өйдөтүү. Таба туһунан билиилэрин чиңэтии.

Соруктара:

1. Таба – олхпут аргыһа уонна хоту сир ,баайа буоларын чиңэтии.
2. Таба туһунан этии толкуйдууру уонна ситимнээх кэпсээни айан кэпсииллэрин ситиһии.
3. Табаҕа муоһун ситэрэн биэрэн оңотторуу.
4. Туйахтан, муостан оңоһуллубут музыкальной инструмент көмөтүнэн ритм охсон ыллыыры ситиһии.
5. Оруоллаах оонньууну илээхтик оонньууларыгар көбүтүү.
6. Тылларын саппааһын байытыы:

Туттар тэриллэрэ: Таба ойуулаах көбүөрдэр, пазл, хортуонтан оңоһуллубут таба, килиэй, хортуонтан таба муостара, туйахтан, муостан оңоһуллубут музыкальной инструменнар, таба муостара, түү мээчик- атрибуттар.

Барыыта:

1. (Сэһэргэһэн).

- Дорооболорун, оҕолоор! Мин бүгүн эһиэхэ дьарыктаныы ыыта кэлиим. Кэлин эрэ, көбүөргэ төгүрүччү олорон набылыччы, наскыччы сэһэргэһиэбиң эрэ. (Көбүөргэ баран төгүрүччү олоруу). – Эһиги кыыллары төһө сөбүлүүгүтү? -Ханнык кыыллары, ааттааталааң эрэ. Онтон билигин туох туһунан ырыаның? Болбойон истэн, таайың эрэ! («Туос таба» ырыата тыаһыыр). Маладьыастар эндэппэккэ таайдыгыт дии...

Онтон билигин мин эһиэхэ таба туһунан сэһэргэһим

2. Иитээччи кэпсээнэ (слайдынан): Биһиги хоту сир олохтоохторо буоларбыт быһыытынан сүрүн дьарыкпыт таба иитиитэ. Таба биһиги сүрүн баайбыт, аһыыр аспыт, таңнар таңаспыт буолар. Табаны туохха туттар эбиппитий, көрүөхэйиң эрэ.

- Бастакынан таба биһиэхэ мииниллэр миңэ, көлүллэр көлө буолар. Ол курдук биһиги табаны миинэн ыраах айаңна барабыт, табанан сүүрдэн күрэхтэһэбит, сыарҕаҕа көлүйэбит, таһаҕас тиэйэбит.

- Иккиһинэн таба тириититтэн таңас тиктэбит. Бу таңаспыт сылаас, чэпчэки, тымныыны, тыалы киллэрбэт буолар эбит.
- Таба тыһыттан унтуу этэрбэс тигэн кэтэбит. Бу атаһыт таһаһа эмиэ сылаас буолар
- Ону тэңэ биһиги табабыт тириититтэн сувенирдары, көбүөрдэри тигэбит.
- Таба муоһуттан уонна унуоһуттан эмиэ араас сувенирдары оңоробут.
- Өссө оһолоор, таба муоһун эмкэ-томко тутталлар эбит, араас кириэмнэри, шампуньнары оңороллор
- уонна күннэтэ биһиги остуолбутун таба этиттэн астаммыт ас араһа күндүлүүр. Ол курдук аатталыахха эрэ...

- Онон оһолоор, таба биһиэхэ эбэңки дьонугар туохха да тэңнэммэт баайбыт-дуолбут буолар эбит. Биһиги табаларбытын харыстыахтаахпыт, табабыт аһсаана элбии турарыгар кыһаныахтаахпыт.

3.-Билигин мин бэйэм табаларбын ыңырыам (чуораан тыаһатан табаларын ыңыраар). Мин табаларбыттан эһиэхэ биэрэбин, барыгытыгар биирдии таба. Көрүң эрэ оһолоор мин табабын. Эһиэнэ хайдаһый? Тэһнээн көрүң. Туга суоһуй? Муостаах дуо? Суох, ол аата эһиэнэ тугут. Билигин тугуткутун муостаан улахан таба оңоруохпут. (Илиинэн үлэ) Табаларбытын туундараһа мэччитэ ытыаһың

4. Оһолоор өр олорон сылайдыбыт быһылаах кыратык эти-хааны уһугуннаран хамсаныаһхайын (музыканын эрчиллии) : «Олений край»

- Илиини өрө уунан хамсаны
- Чөхчөңнөөһүн
- Хаары хаһар хамсаны
- Табалы тамайан сүүрүү (2 -3 төгүл хатыланар)

5. «Лыңкынас чуораан»-ритм оһсон ырыа уорэтии

*Хаар, хаар хаачыргыыр
Халлааным хайынна
Тап-тап табайан
Табакам айаннаа...
Тоң, чэң доһордоох
Эбэңки омугум
Тус-тус хотуттан
Туппута эйигин...*

-Оһолоор туундараһа табаларбыт хайдах сылдыбалларын көрөөрү хартыына таһыаһа

6. Дидактической оонньуу «Таба –олохпут аргыһа». Остуолга эрдэ тэлгэммит конвердары көрүү. _ эһиэхэ туох ойуута түбэстэ? Таһан бүһпүт оһо этии толкуйдуур. Эһиэхэ туох ойуута таһыста? Эн таһаң тугу гына сылдыарый? Эн таһаң тугу үлэлирий?

7. – Оһолоор, оонньуубут дуо? «Табалар уонна таһаһыт» диэн оонньуу быраабылатын билиһиннэриэм. (Табалар сүүрдүлэр, эйигин, таллылар! Считалка.)

Икки о5о маамыкта бырађааччы буолар, кинилэр маамыкта тутуурдаахтар, буодьу бэргэлээхтэр. Утуйан, сынньана сыталлар. табалара мэччийэ туундарађа киирэллэр. Онтон сарсыарда күн тыкта. Улэ са5аланна. Табаһыттар туран табаларын тутта бараллар. Кырыыга туран маамыкталарын бырађаллар хайа таба муоһугар маамыкта илиллэ түстэђинэ, ол таба туоруур. Кыайыылаах- элбэх табаны маамыкталаан ылбыт табаһыт буолар:

Оонньуу са5аланар. (Музыка тыаһыыр, ...) Табалар туундарађа мэччийэ сылдыбаллар, икки о5о туталлар.

8. Төгүрүччү олоруу.

- Билигин о5олор, бүгүн тугу кэпсэппиппитин, сааһылаан кэпсээннэ онорун эрэ. Айын.

Таба туһунан о5олор кэпсээннэрэ.

9. Рефлексия.

- О5олор, бүгүммү дьарыктан астынныгыт дуо? Тугу ордук сөбүлээтигит? Туох туһунан сэһэргэстибит?

-Бу түгэни өйдүү-саныы сылдыаргытыгар эһиэхэ кыра бэлэппин туттаргыбын. Көмөлөспүккүтүгэр барыгытыгар махтанабын.

